

83. Latvijas Universitātes
starptautiskā zinātniskā
konference **2025**

LATGALES EKONOMISKĀS ATPALICĪBAS UN AINAVU VĒRTĪBAS LOMA SABIEDRĪBAS VIEDOKLĪ PAR VĒJA PARKU ATTISTĪBU REĢIONĀ

Nora KIVERJAKA¹, Oļģerts NIKODEMUS¹, Didzis ELFERTS²

¹LU EZTF, e-pasts: nk18005@students.lu.lv; olgerts.nikodemus@lu.lv

² LVMI "Silava", e-pasts: didzis.elferts@silava.lv

Pētījuma mērķis

Sekmējot iedzīvotāju viedokļa nozīmi vēju parku attīstībā Latgalē, noskaidrot Latgales reģiona ekonomiskās atpalcības un ainavu vērtību ietekmi uz sabiedrības uzskatiem par vēja parku attīstību Latgalē.

Pētījuma uzdevumi

Sniegt pārskatu par politiskajiem, sociālajiem, tiesiskajiem aspektiem vēja parku attīstībai Latvijā un Latgalē.

Raksturot Latgales ainavu un reģiona sociālo un ekonomisko situāciju.

Noskaidrot Latgales marginālā stāvokļa nozīmi iedzīvotāju viedokļos par vēja parku attīstību Latgalē.

Noskaidrot Latgales ainavas vizuālās kvalitātes nozīmi iedzīvotāju viedokļu formēšanā saistībā ar vēja parku attīstību Latgalē.

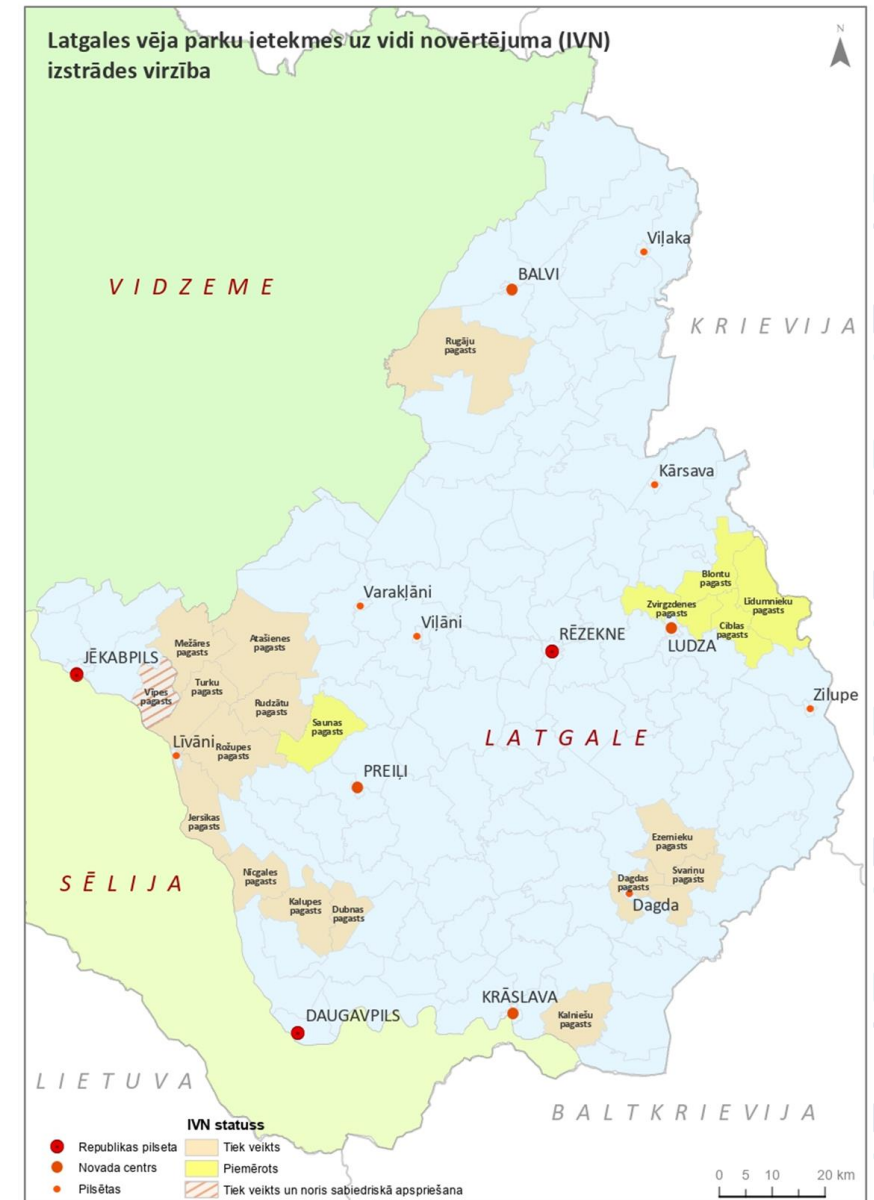
Novērtēt Latgales iedzīvotāju un Latgalē un Latvijā populāru iedzīvotāju viedokļu atšķirības saistībā ar vēja parku attīstību Latgalē.

Izstrādāt priekšlikumus potenciālajiem vēja parka attīstītājiem, kuri ieinteresēti vēja parka būvniecībā Latgalē un marginālajās teritorijās.

Tēmas aktualitāte

- NEKP 2021–2030 paredz atjaunīgo energoresursu izmantošanas palielināšanu (kem.gov.lv, 2024).
- Latgalē 20 pagastos notiek IVN procesi un sākotnējās sabiedriskās apspriedes (eva.gov.lv S.a.).
- Sabiedrības attieksme ir izšķiroša vērtējot vēja parku vizuālo ietekmi, īpaši vietās ar izteiktu ainavas identitāti (Butler, Sarlöv-Herlin, 2019).
- Svarīgi izprast iedzīvotāju emocionālo piesaisti vietai; institūcijas bieži nenovērtē viedokļu dažādību (Kaltenborg et al., 2023).
- Latgale Latvijas, Baltijas mērogā izceļas ar ekonomisku atpalcību un zemiem demogrāfiskajiem rādītājiem (Krasnopjorovs, 2023; stat.gov.lv, 2022). Vienlaikus reģionā atrodas ainavas ar augstu kultūrvēsturisko vērtību, daļai no tām ir nacionālās nozīmes statuss (Zariņa, S.a.; LandLat4Pol, S.a.).

1.att. Latgales vēja parku ietekmes uz vidi novērtējuma izstrādes virzība (izveidots izmantojot ArcMap 10.8.2. vidē, izmantojot GIS Latvija 10.2 un Enerģētikas un vides aģentūras publicēto informāciju)

Materiāli un metodes

Literatūras analīze:

Nodaļu struktūra tiek organizēta atbilstoši pētījuma uzdevumiem.

Anketēšanas metode:

- Sociālo grupu sabiedrības pārstāvju tiešā– frontālā, gan attālinātā anketēšana;
- Jautājumi papildināti ar fotomontāžām (autors ELLE);
- 24 daļēji strukturēti jautājumi.

Intervijas metode:

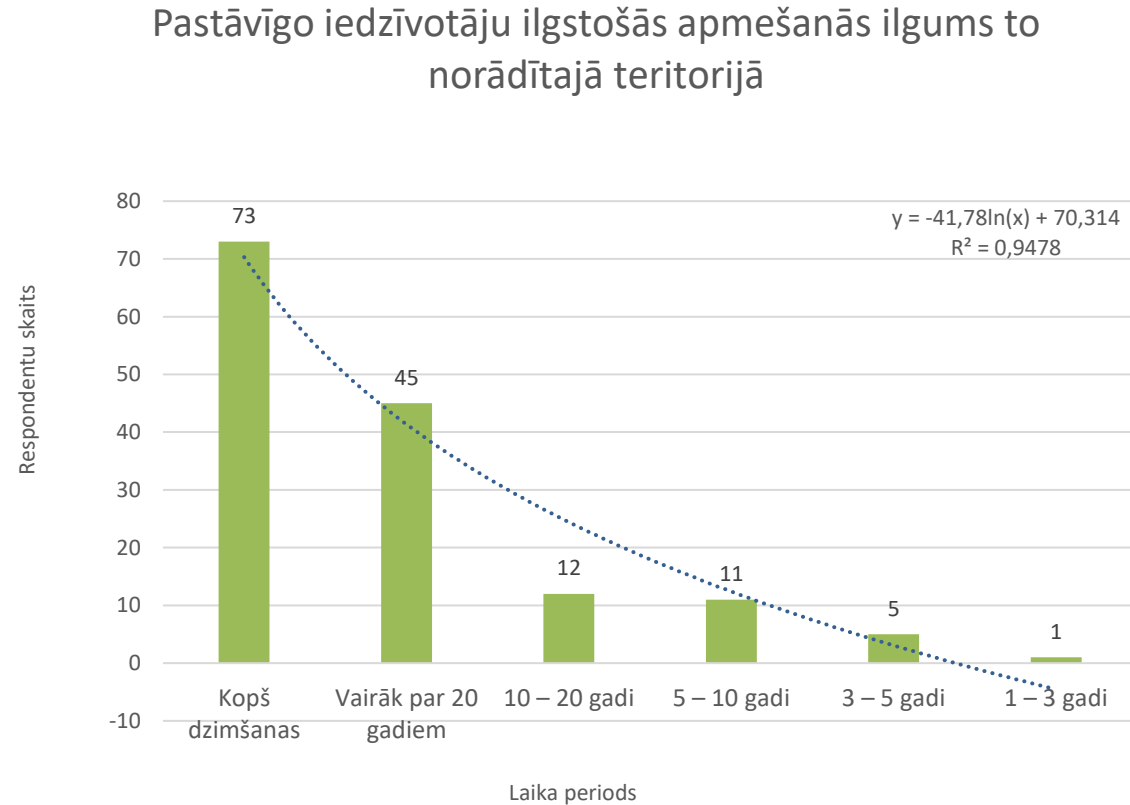
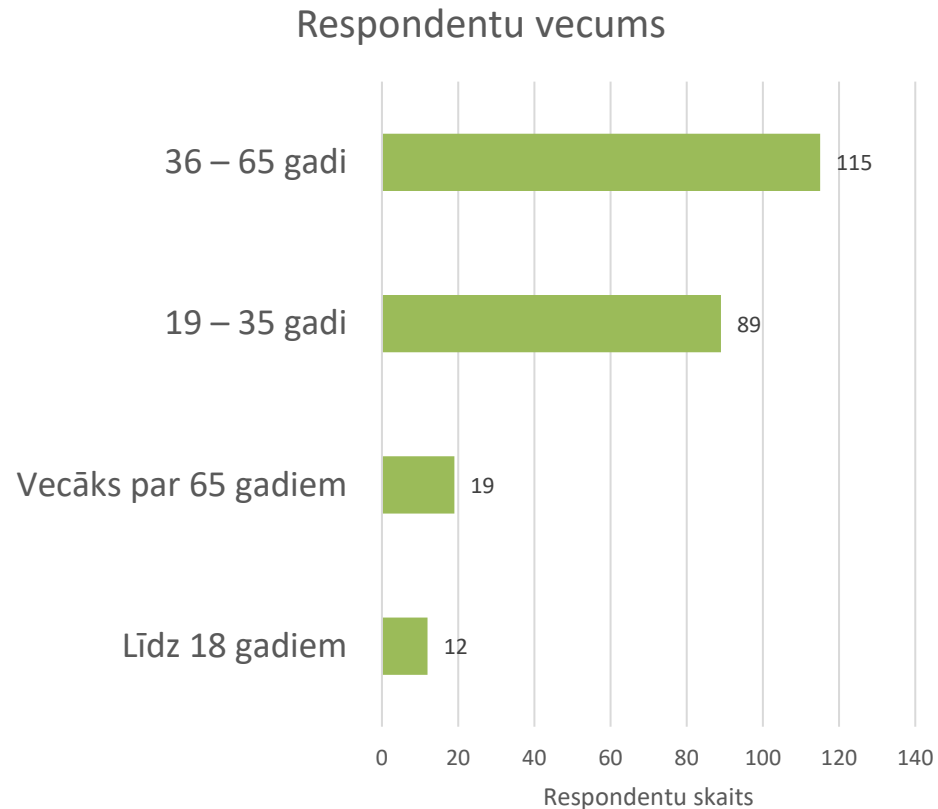
- Latvijā populāru iedzīvotāju viedokļu apkopošana, veicot daļēji strukturētu interviju;
- Dalībniekiem tiks lūgts izteikt savu personīgo viedokli un izpratni par vēja parka iekļaušanos Latgales ainavā;

Datu statistiskā apstrāde:

- Datu kodēšana un interviju un anketu materiālu salīdzināšana, analīze
- MS Excel, Programma R (Wald chi-square, Tukey method) (Dr.biol. Didzis Elferts);

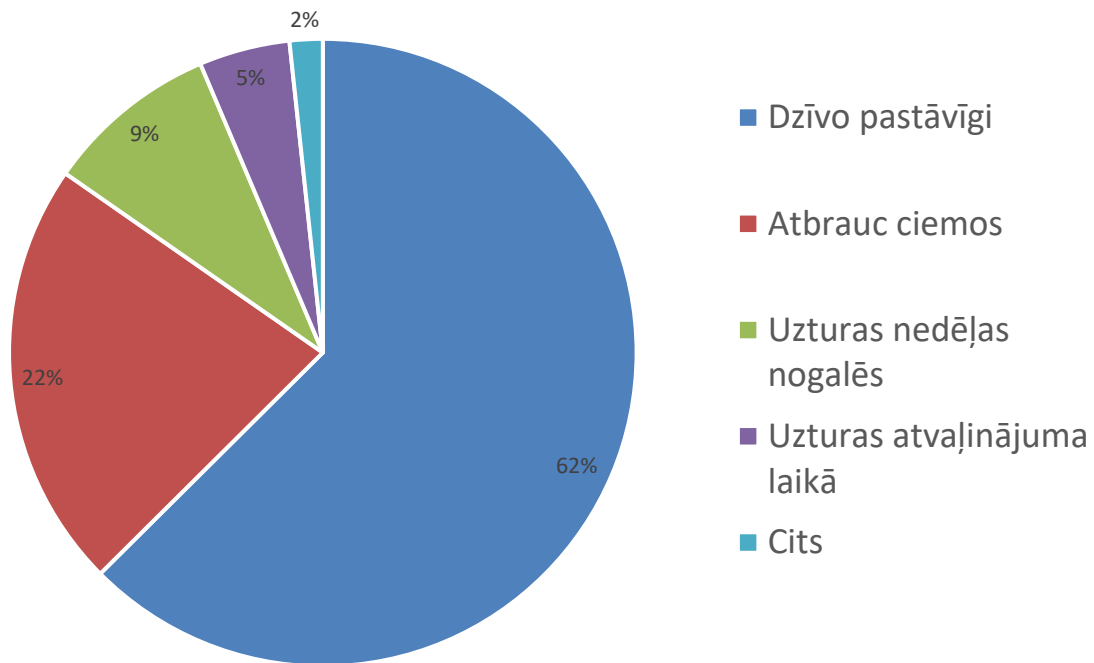

Rezultāti

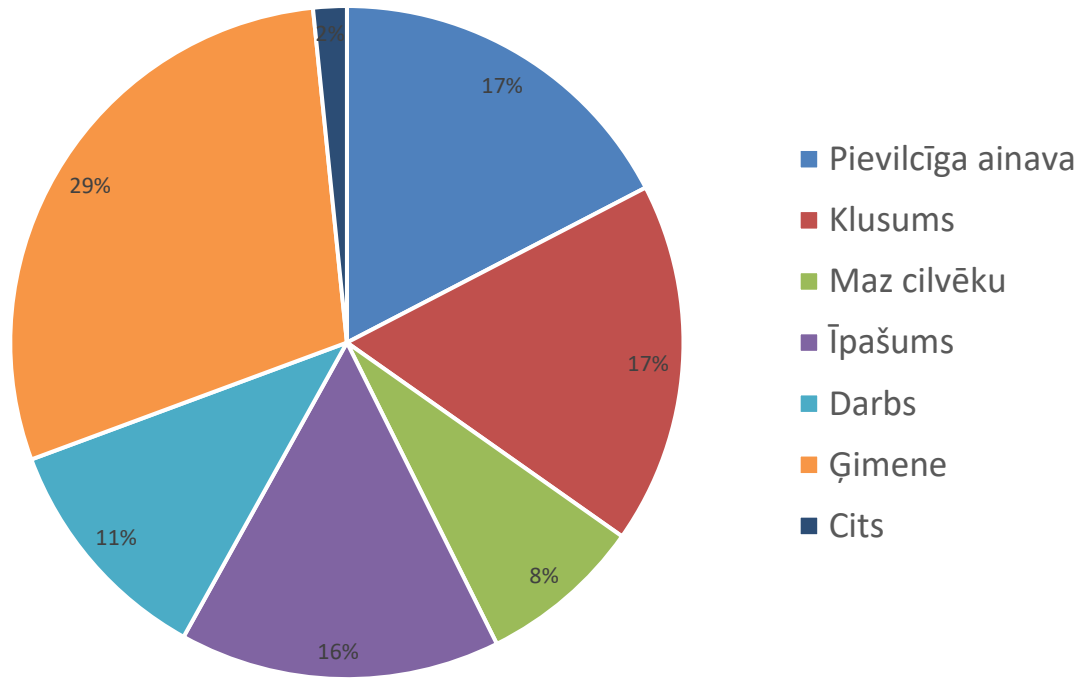
Rezultāti

Respondentu uzturēšanās iemesls Latgalē norādītajā vietā

Cits: kopīpašums, brauc regulāri dara dēļ, pastāvīga dzīvošana vasaras periodā

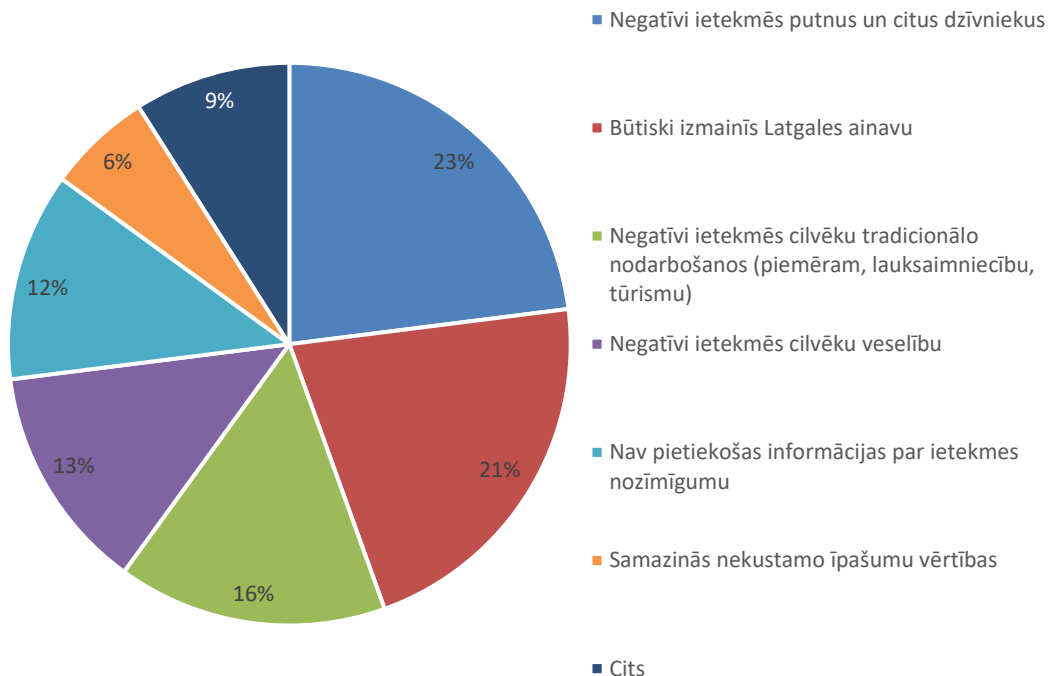
Respondentu galvenie faktori, kas piesaista Latgalē

Cits: saimnieciskā darbība, dzimtas saknes, atpūtas iespējas

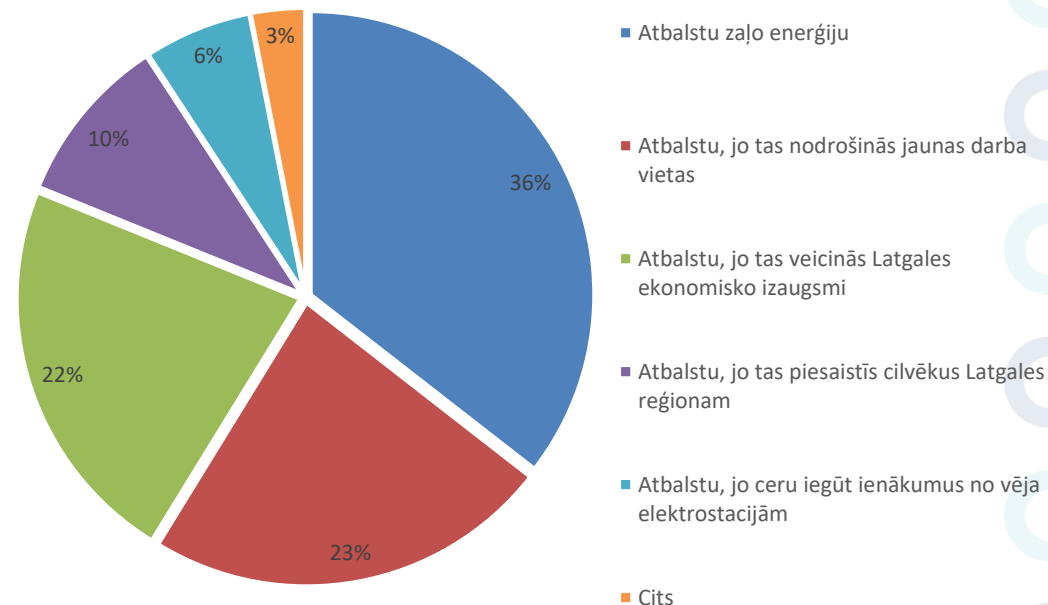
Rezultāti

Iemesli, kādēļ **neatbalsta** vēja parku būvniecību Latgalē

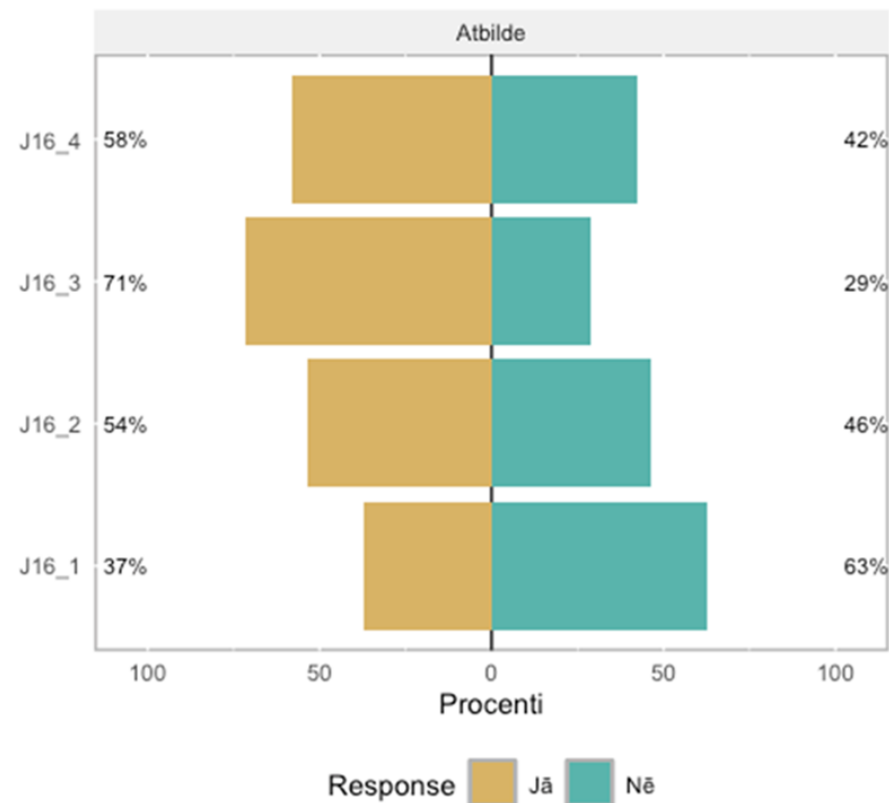
Cits: Nav videi draudzīgi, piejūra piemērotāka attīstības vieta

Iemesli, kādēļ **atbalsta** vēja parku būvniecību Latgalē

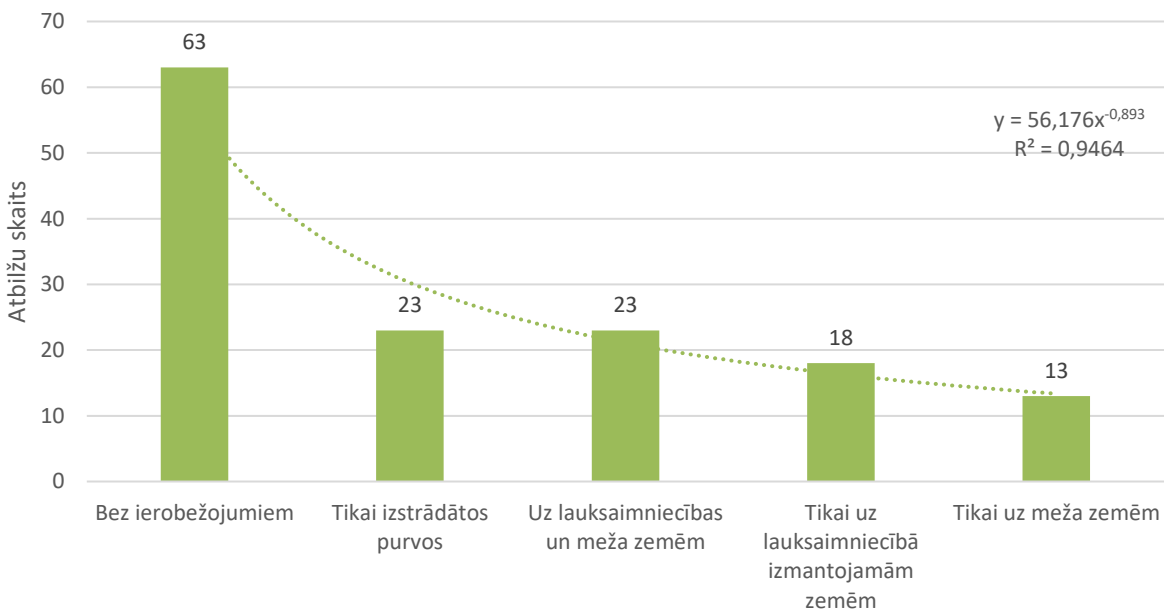
Cits: Atbalsta inovācijas, noteikti likumi par peļņas dalīšanu ar vietējiem

Rezultāti

1. Jūsu dzīvojamās mājas tiešā tuvumā (līdz 2 km rādiusā)	Jā	Nē
2. Jūsu dzīvojamās mājas vizuālās ietekmes zonā (ja ir saskatāms rotors un spārni)	Jā	Nē
3. Jūsu dzīvojamās mājas vizuālās ietekmes zonā (ja ir saskatāmi spārna gali)	Jā	Nē
4. Uz Jūsu īpašumā esošās zemes, saņemot nomas maksu par zemes izmantošanu	Jā	Nē

Sabiedrības priekšstati par piemērotākajām teritorijām vēja parku uzstādīšanai

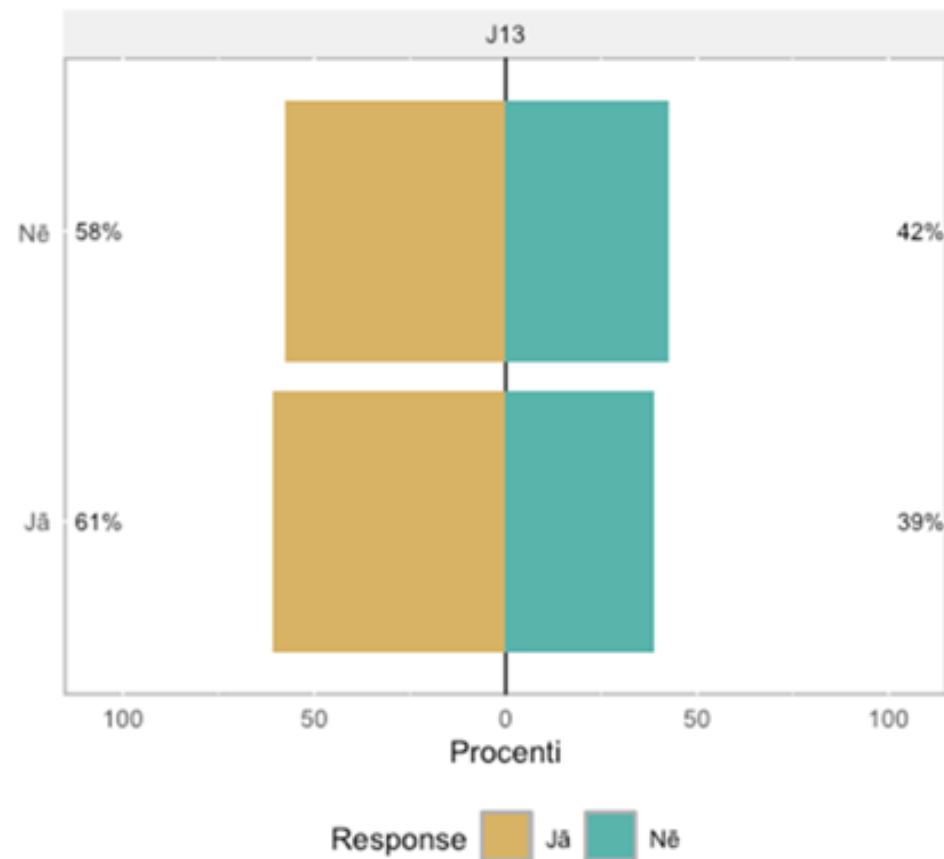
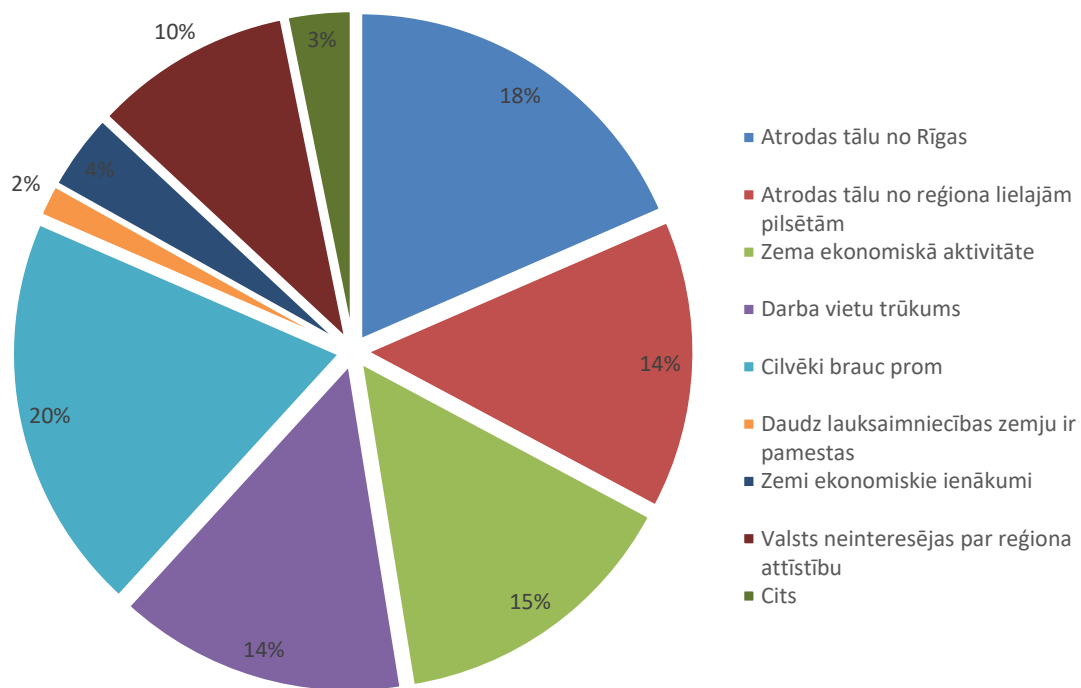
contrast	odds.ratio	SE	df	null	z.ratio	p.value
J16_1 / J16_2	2.3718	0.003280	Inf	1	624.132	<.0001
J16_1 / J16_3	6.3672	0.008810	Inf	1	1337.231	<.0001
J16_1 / J16_4	2.9680	0.004110	Inf	1	786.082	<.0001
J16_2 / J16_3	2.6845	0.005250	Inf	1	504.522	<.0001
J16_2 / J16_4	1.2514	0.002450	Inf	1	114.588	<.0001
J16_3 / J16_4	0.4661	0.000912	Inf	1	-389.945	<.0001

P value adjustment: tukey method for comparing a family of 4 estimates
Tests are performed on the log odds ratio scale

Rezultāti

Respondentu attieksme pret vēja parku attīstību Latgalē, balstoties uz nomales uztveri

Faktori, kas ietekmē vietas uztveri kā nomali

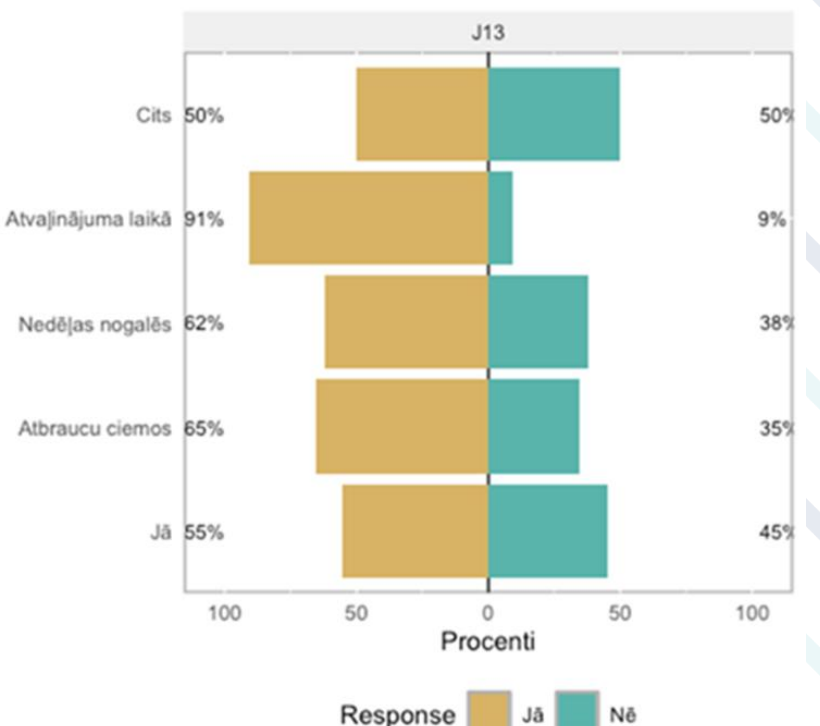
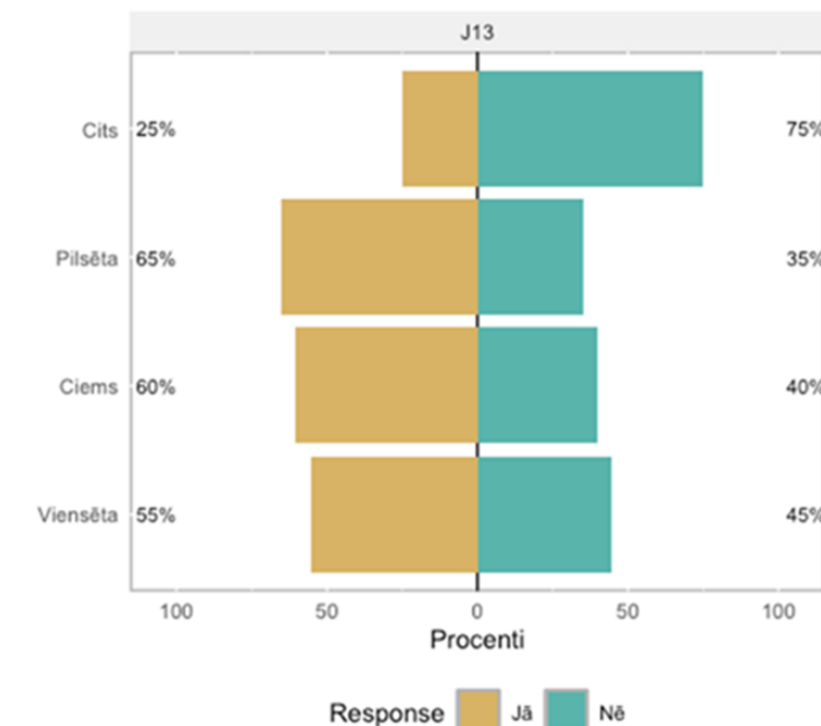
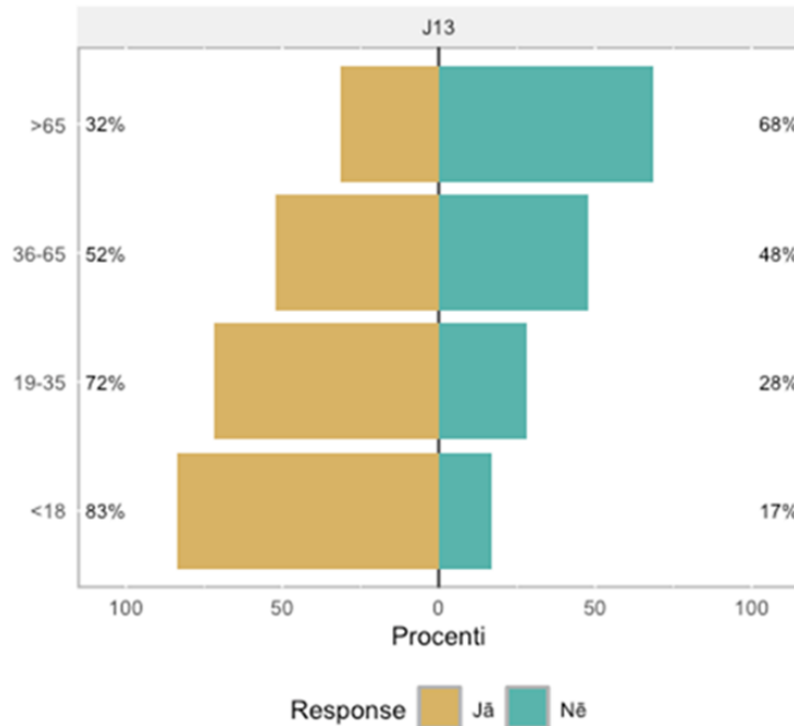

3. att. Datu grupas iedzīvotāju uzskati par vietu kā nomali un nostāja par vēja parku būvniecību

Rezultāti

Sociāli demogrāfisko rādītāju un vietas piesaistes ietekme uz attieksmi pret vēja parku attīstību Latgalē

4. att. Respondentu attieksme pret vēja parku attīstību Latgalē, vērtējot pēc vecuma grupām

5.att. Respondentu attieksme pret vēja parku attīstību Latgalē, vērtējot pēc dzīvesvietas

6.att. Respondentu attieksme pret vēja parku attīstību Latgalē, vērtējot pēc vietas piesaistes

Statistiski nebūtiski raksturlielumi, vērtējot attieksmi uz vēja parkiem-
dzimums, izglītības līmenis, dzīvesvieta, uzturēšanās ilgums

Fotomontāžas

7.att. Ežezera ainava no Ezerniekiem ar fotomontāžas papildinošām vēja turbīnām (Autors: ELLE)

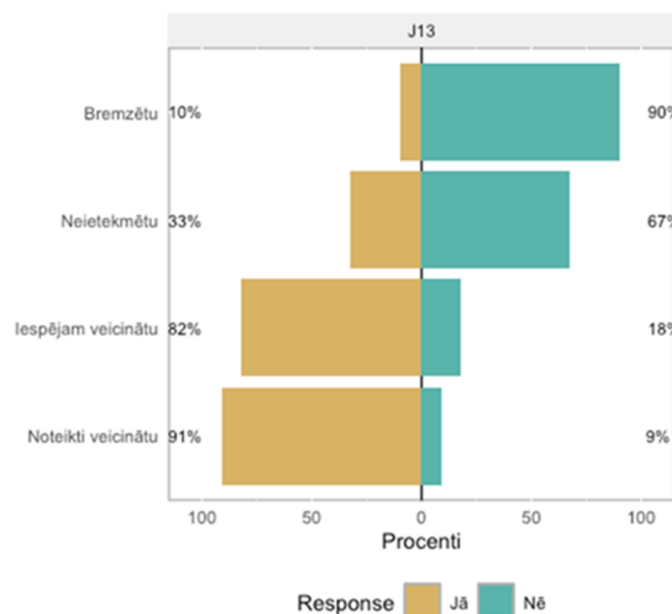
8.att. Ainava no Lielā Liepu kalna skata torņa ar fotomontāžas elementiem

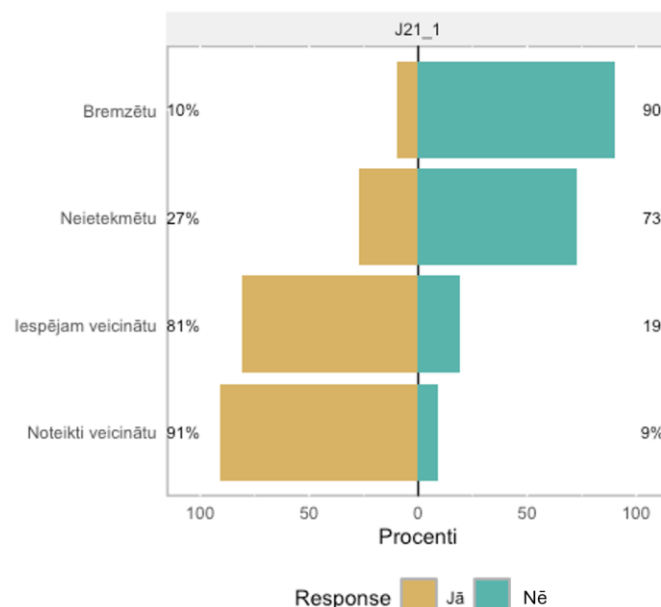
Rezultāti

Ekonomiskais aspekts

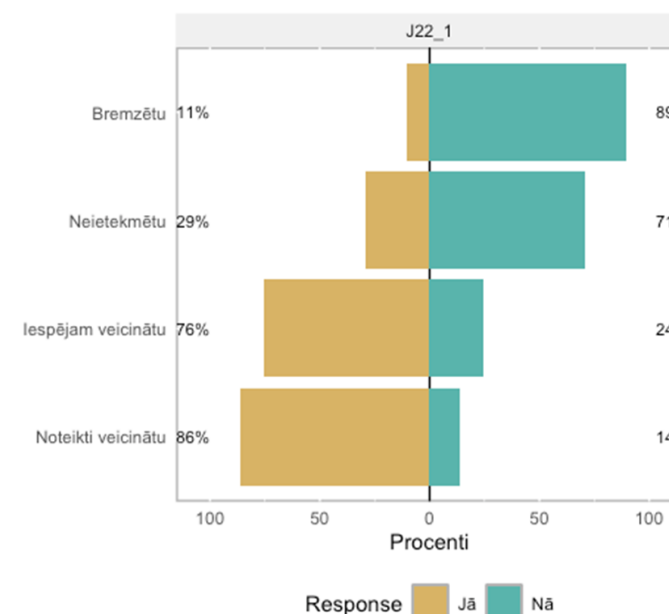
Uzskatam par ekonomisko izaugsmi ir būtiska ietekme uz to, vai respondenti piekrīt vēja parku attīstībai Latgalē arī ainaviskās teritorijās.

9.att. Respondentu attieksme pret vēja parku attīstību Latgalē, salīdzinot ar viedokli par vēja parku potenciālo ietekmi uz Latgales ekonomisko stāvokli

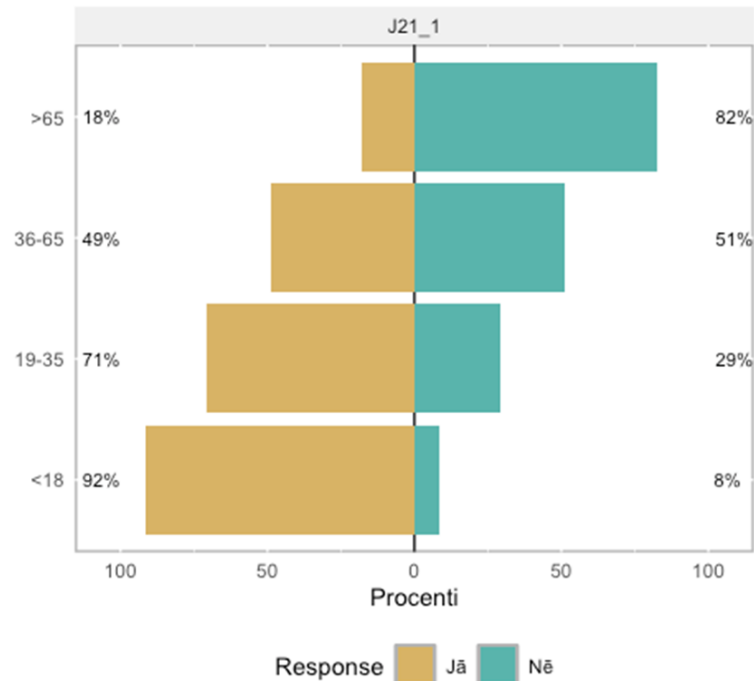
10.att. Respondentu attieksme pret vēja parku attīstību Latgalē, salīdzinot ar viedokli par vēja parku redzamību no Lielā Liepu kalna skata torņa.

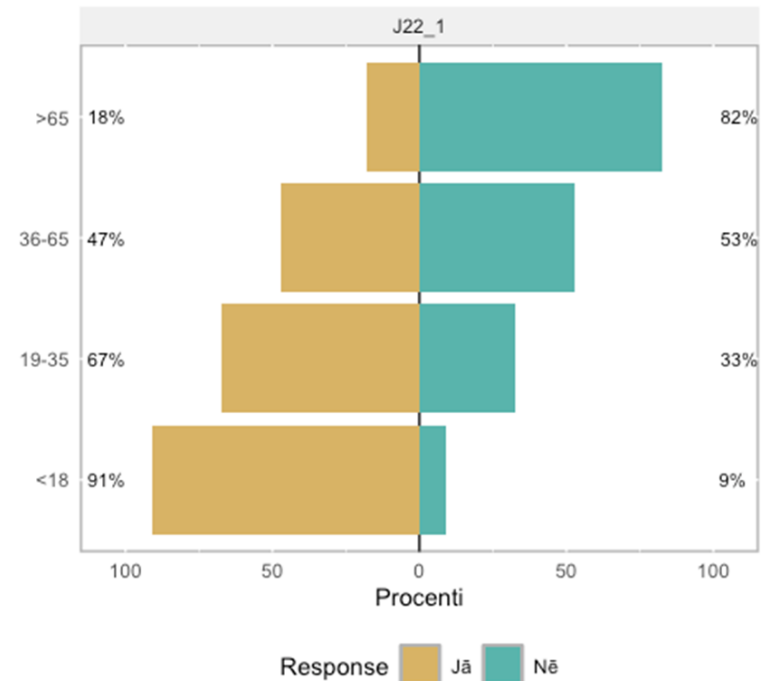
11.att. Respondentu attieksme pret vēja parku attīstību Latgalē, salīdzinot ar viedokli par vēja parku redzamību pāri Ežezeram no Ezernieku puses.

Rezultāti

Viedoklis par vēja parka atbalstu vērojot uzskatāmas fotomontāžas no Latgales raksturīgām ainaviskām teritorijām

12. att. Respondentu attieksme pret vēja parku attīstību Latgalē, kas saskatāms no Lielā Liepu kalna skata torņa. Viedokļu attieksmes vērtējums balstoties pēc vecuma grupām

13. att. Respondentu attieksme pret vēja parku attīstību Latgalē, kas saskatāms no Ezernieku puses uz Ežezaru. Viedokļu attieksmes vērtējums balstoties pēc vecuma grupām

Statistiski nebūtiski raksturlielumi, vērtējot izteikto vēja parka atbalstu no fotomontāžas - dzimums, izglītības līmenis, nomales uzskats, uzturēšanās ilgums

Ainavas vērtēšana

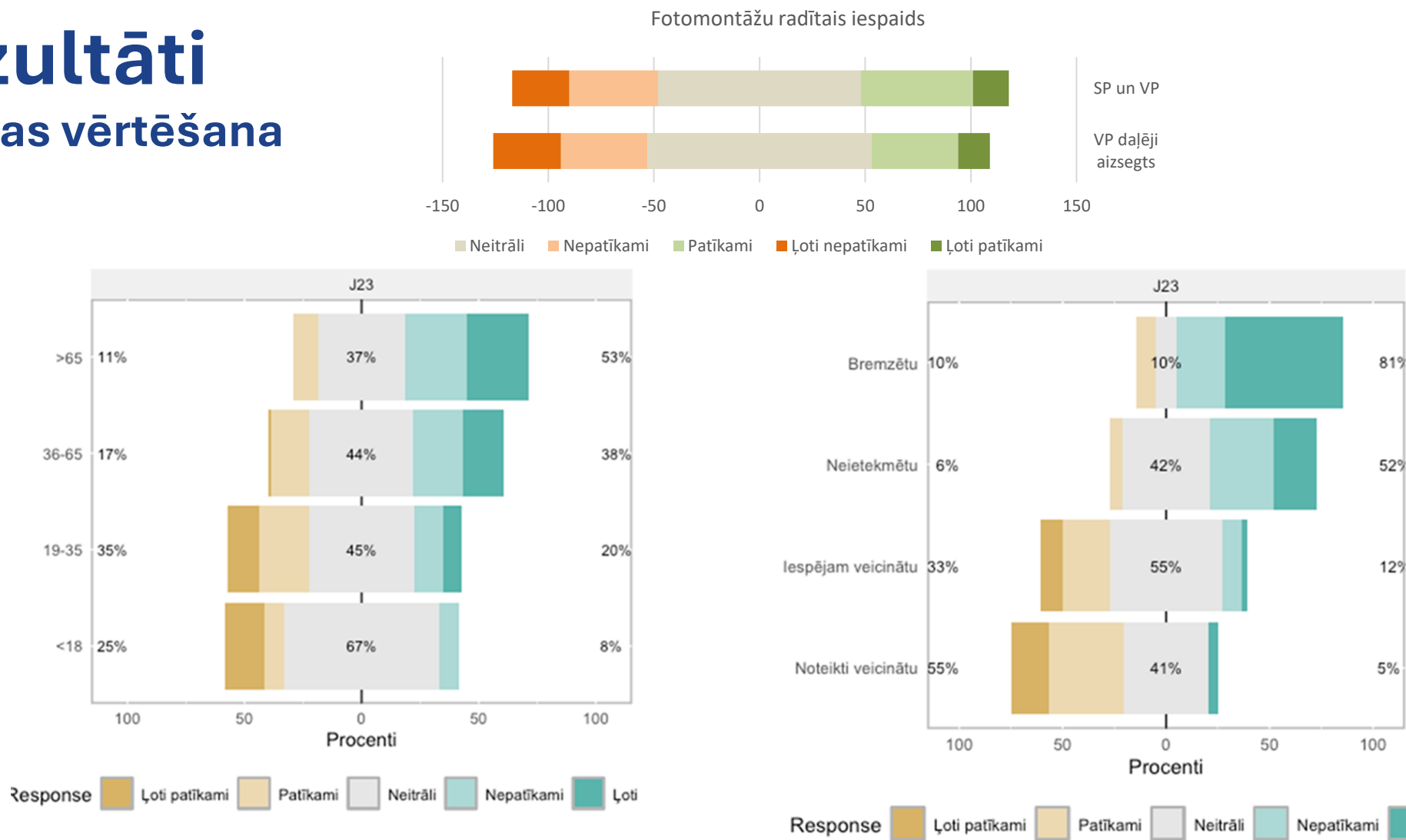
14.att. Latgales ainava, fotomontāžas papildinājums ar daļēji aizsegtām vēja turbīnām (Autors: ELLE)

15.att. Latgales ainava, fotomontāžas papildinājums saules un vēja parkiem (Autors: ELLE)

Rezultāti

Ainavas vērtēšana

16.att. Fotomontāžas atstātais iespaids par daļēji aizsegto vēja parku novietojumu Latgales ainavā. Vērtējums pēc vecuma grupām

17.att. Fotomontāžas atstātais iespaids par daļēji aizsegto vēja parku novietojumu Latgales ainavā. Datu salīdzināšana ar respondentu vērtējumu par vēja parku ietekmi uz ekonomiskās izaugsmi.

Statistiski nebūtiski raksturlielumi, vērtējot ainavu pēc Likerta skalas-
dzimums, izglītības līmenis, dzīvesvieta, uzturēšanās ilgums

Rezultāti

Interviju apkopojums, salīdzinot ar aptaujas respondentu atbildēm

Intervijas- 6 dalībnieki (Igoris Pličs, Juris Urtāns, Edijs Strušels, Pilsētplānošanas un etnogrāfijas pētīšanas entuziastu komandas «Nezināmā Rēzekne» dalībnieks, pašvaldības izpildvaras pārstāve, persona, kas vēlējās saglabāt absolūtu anonimitāti)

- Vairums intervētās personas uzskata Latgales ainavu kā unikālu dabas struktūras dēļ, bet daļa pievērš uzmanību unikalitātes jēdzienam Latvijas mērogā, kur izpaužas dažādi ainavas vērošanas paņēmieni.
- Daļa intervētās personas vēja parku izbūvi pieļauj ar pienācīgu kompromisu starp izstrādātāju un sabiedrību, kopējā attieksme ir piesardzīga vai noraidoša (ainaviskais, emocionālais efekts un ekonomiskas bažas);
- Ainaiskajās vietās noris «biznesa» un «estētisko» vērtību «sadursme». 5 no 6 respondentiem neatbalsta to attīstību, ja tas būtiski izmaina Rāznas nacionālā parka tuvāko apkārtni.

Secinājumi

- Respondentu vecums ir noteicošais atbalsta izteikšanā par vai pret vēja parku atbalstu. Vecāka paaudze ir negatīvāk noskaņoti, gados jaunākie respondentu atbildēs novērojama pieņemošāka attieksme ainavas izmaiņu gadījumā.
- Latgales ainavai piešķir īpašu nozīmi un saistās ar katra respondenta un intervējamā emocionālo un estētiski izjusto saikni.
- Aptaujātie iedzīvotāji ir par vēja parka attīstību, gadījumā, ja tiek gūts būtisks ekonomisks labums kopienai.
- Nomales efektu rod ne tikai ģeogrāfiskā atrašanās vieta, bet arī ekonomiskie aspekti, atstājot iespaidu uz svarīgo infrastruktūru, toties tas neierobežo iedzīvotāju attieksmi par vēja parku attīstību.

Paldies!

83. Latvijas Universitātes
starptautiskā zinātniskā
konference **2025**

